

Giorgio Andreotta Calò in the Oude Kerk

Flashback to Roman Catholic times and iconoclasm in a red church

This summer **Giorgio Andreotta Calò** will have an exposition **in the Oude Kerk of Amsterdam**. For this exposition he developed special art to fit in with the exterior of the church. This exposition is on display from the 25th of May until the 23rd of September. Besides that, Giorgio Andreotta Calò is also creating a permanent piece for the holy grave. Underneath the Byzantine sculpted canopy he will place a mirror to catch the light of the sunrise.

More about the exposition in the Oude Kerk

During the exposition the artist will place red foil and plexiglass in front of the high windows of the church. This instantly changes the atmosphere in the church as it casts a beautiful red glow throughout the building during the day. At night the red will shine outwards and the church will blend in beautifully with the surrounding Red Light District. With the red light Calò brings the Roman Catholic imagery back into the building and reflects on the Iconoclasm of 1566 and the turning point in religious thinking.

Location

📍 Oude Kerk

Address

📍 Oudekerksplein 23, Amsterdam

Start Date

📅 25 May 2018

End Date

📅 23 September 2018

Web

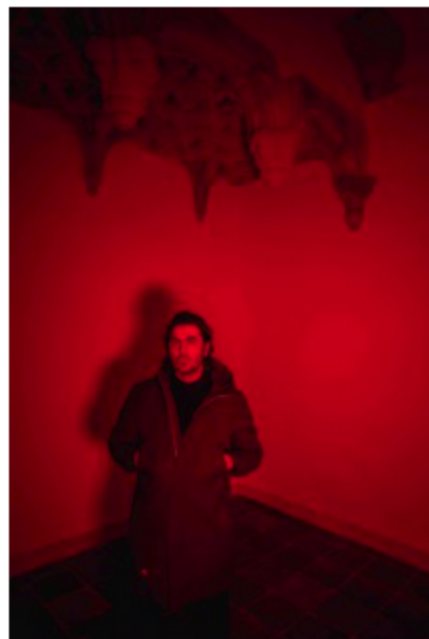
🌐 oudekerk.nl/

Oude Kerk, Amsterdam: Giorgio Andreotta Calò

Komende zomer presenteert de Oude Kerk het nieuwste, monumentale werk van Giorgio Andreotta Calò (Venetië, 1979). Calò ontwikkelt site specifiek werk waarmee hij een ingrijpende verandering in het interieur van de kerk teweegbrengt. Door het plaatsen van rood folie en plexiglas voor de hoge glazen vensters past hij het licht en daarmee ook de sfeer in de kerk radicaal aan.

Wie tijdens de zomermaanden de kerk binnenloopt komt in een zee van rood licht terecht. Een niet te reproduceren ervaring. 's Avonds laat schijnt het rode licht naar buiten en voegt het zich bij het rode schijnsel van de talrijke bordelen en peeskamers rondom de kerk. Een zomer lang leeft de kerk mee met licht en donker; binnen en buiten circuleren om elkaar heen, op het ritme van zonlicht en de omdraaiing daarvan.

Met het rode licht brengt Calò de rooms-katholieke beeldtaal terug in het gebouw en reflecteert hij op de Beeldenstorm van 1566 en de ommekeer in religieus denken. Als een flashback naar de rooms-katholieke tijd van vóór de Alteratie. Ten gevolge van de Alteratie gingen parochiekerken en kapellen over in handen van de protestanten en kregen zij nieuwe namen. Sindsdien staat de oudste parochiekerk van de stad, de Sint Nicolaaskerk, dan ook als Oude Kerk bekend.

Calò in de Oude Kerk. Foto: Maarten Nauw.

Van het enig overgebleven katholieke glas-in-loodvenster (Maria-glas) maakt de kunstenaar gedurende de tentoonstelling directe impressies, als vertrekpunt voor een nieuw fotografisch werk waaraan ook de Rijksakademie voor Beeldende Kunsten een bijdrage levert. Het rode licht beschermt het nog niet ontwikkelde beeld en schept dezelfde condities als een donkere kamer (doka). De hele zomer door functioneert de kerk als studio en doka.

De Oude Kerk (1306) staat midden in het bruisende en hectische Wallengebied dat met haar nauwe straatjes, enorme bedrijvigheid en grote toeristenstromen een bijna beklemmend effect op je heeft. Eenmaal binnen in de kerk, waan je je in een oase van rust, ruimte en geschiedenis. Opvallend zijn de monumentale glasvensters. In de Middeleeuwen werden deze vensters voorzien van gebrandschilderd glas, waardoor het licht in talloze kleurvariaties naar binnen viel. Tijdens de Beeldenstorm van 1566 werden de meeste gebrandschilderde ramen in de Oude Kerk vernield. De Calvinisten gaven de voorkeur aan een sobere geloofsbeleving. Voor warme gevoelens was geen plaats. De kleur rood verdween grotendeels. De nieuwe glasvensters in blauwe, grijze of groene tinten hulden het interieur in een koud licht en doen dit tot op de dag van vandaag. Het werk van Giorgio Andreotta Calò creëert een nieuw inzicht in deze geschiedenis.

Giorgio Andreotta Calò, 25 mei 2018 t/m 23 september 2018, Oude Kerk, Oudekerksplein (wallen) Amsterdam. Website: www.oudekerk.nl.

Anastasis - Giorgio Andreotta Calò

Museums/Institutes

Oude Kerk

Oudekerkplein 23
1012 GX Amsterdam
info@oudekerk.nl
+31 (0)20 6258284

Open

Mon - Sat / 10-18 hrs

Sun 13-17.30 hrs

Exhibition

25 May - 23 Sep

Opening

25 May

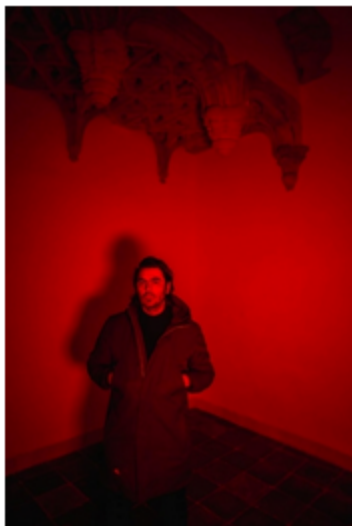
Share

Share

Tweet

This coming summer the Oude Kerk is presenting the most recent monumental work by Giorgio Andreotta Calò (b. Venice, 1979). Calò has devised a site-specific work that effects a drastic alteration to the church's interior. During the summer months, visitors to the church will be bathed in an ocean of red light, an inimitable experience. Late in the evening the red light is emitted from the church, coalescing with the red lamplight of the plentiful brothels and prostitution windows surrounding the church. Throughout the summer the church shares in this light and shade: interior and exterior circulate around each other, to the rhythm of sunlight and its inversion.

the church as darkroom

With the red light Calò brings the Roman Catholic visual idiom back into the building and reflects on the Iconoclastic Fury of 1566 and the revolution in religious thinking. It is like a flashback to the Roman Catholic era that preceded the 'Alteration' of 1578, when Amsterdam's Protestants deposed the Catholic city government and parish churches and chapels passed into Protestant hands and were given new names. Ever since, the city's oldest parish church, the Church of St Nicholas, has also been known as the Oude Kerk - the Old Church. During the exhibition the artist will be using images of the only surviving Catholic stained-glass window, a

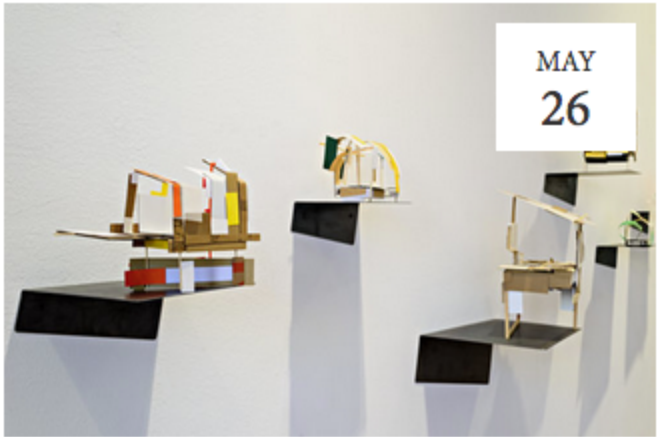
depiction of the Death of the Virgin Mary, as the point of departure for a new photographic work, to which the Rijksakademie state academy of fine arts is also contributing. The red light does not affect the undeveloped image and provides the same conditions as in a photographic darkroom. The church will serve as studio and darkroom throughout the summer.

Historical background

The Oude Kerk (a building started in 1306) stands in the midst of the bustling and hectic Red Light District, which with its narrow streets, never-ending hustle and throngs of tourists can have a well-nigh oppressive effect. Once inside the church, it can seem like you are in an oasis of calm, space and history. The monumental glazed windows are one striking feature. In the Middle Ages these were filled with stained glass, so the light penetrated in myriad chromatic variations. The majority of the Oude Kerk's stained-glass windows were destroyed during the Iconoclastic Fury of 1566, as the Calvinists preferred a stripped-back profession of faith, with little room for imagery or warmth. The colour red largely disappeared and the new glazing in blue, grey or green hues cloaked the interior in a cool light, as it still does today. The work of Giorgio Andreotta Calò offers a novel insight into this history.

giorgio andreotta calò

Giorgio Andreotta Calò (b. 1979) belongs to a generation of artists who endeavour to use an analysis of the past to explain the political and social present. With his intuitive and organic methodology he commingles historical narratives and subsequently conjoins them by means of a ritual performance or physical act. Calò is uniquely adept in morphing the physical, symbolic and spiritual, thus creating experiences that emotionally affect the art connoisseur as well as the non-expert. His residency at the Rijksakademie state academy of fine art (2009/2011) was pivotal in his work's development. At the Venice Biennale in 2017 he created a monumental work in the Italian Pavilion. In 2012 he exhibited at MAXXI, Rome, and in 2011 he first participated in the Venice Biennale, which involved him walking from Amsterdam to Venice. The last time Giorgio Andreotta Calò's work was shown in the Netherlands was in a solo exhibition at the Smart Project Space (now closed) in Amsterdam in 2012. Giorgio was nominated for the Volkkrant Visual Art Prize and his work can be found in several Dutch collections, including that of Stedelijk Museum Schiedam.

MAY
26

Making Things Happen - Young Artists in Dialogue III

Saturday, May 26, 2018

3:00 PM – 5:00 PM

The Merchant House ([map](#))

Wat doen jonge kunstenaars met de geschiedenis van een bepaald medium? Dat vroeg The Merchant House verschillende kunstenaars. De dialoog tussen beeldhouwkunst en Boris Chouvellon & Menghzi Zheng.

Giorgio Andreotta Calò zet de Oude Kerk in rood licht

De Oude Kerk in Amsterdam presenteert deze zomer een opvallend werk van de kunstenaar Giorgio Andreotta Calò. De Italiaan heeft speciaal voor het monumentale gebouw een werk ontwikkeld waarmee het interieur ingrijpend wordt veranderd. Wie de komende maanden de kerk binnenloopt, zal in een zee van rood licht terechtkomen.

Giorgio Andreotta Calò (Venetië, 1979) heeft rood folie en plexiglas voor de hoge glazen vensters van de kerk geplaatst. Hierdoor is het licht, en daarmee ook de sfeer, in het gebouw totaal anders dan gewoonlijk. De rode gloed zal bij bezoekers van de kerk een bijzondere ervaring teweegbrengen. En 's avonds zal het rode licht naar buiten schijnen en zich voegen bij het rode schijnsel van de talrijke bordelen en peeskamers rondom het historische pand. Een zomer lang zal de **Oude Kerk** meeleven met licht en donker. Het ritme en de draaiing van het zonlicht bepalen in welk rood licht de kerk staat.

De Oude Kerk als doka

Met het rode licht brengt Calò de rooms-katholieke beekftaal terug in het gebouw. Er wordt hiermee gerefereerd aan de tijd van vóór de Beeldenstorm in 1566 en de machtsgreep van calvinisten in Amsterdam enkele jaren later. Als gevolg van deze machtsgreep, de *Alteratie*, gingen parochiekerken en kapellen over in handen van de protestanten en kregen zij nieuwe namen. Sindsdien staat de oudste parochiekerk van de hoofdstad, de Sint Nicolaaskerk, bekend als de Oude Kerk.

Tijdens de tentoonstelling gebruikt Giorgio Andreotta Calò het enig overgebleven katholieke glas-in-loodvenster als vertrekpunt voor een nieuwe fotografisch werk. Het rode licht beschermt het nog niet ontwikkelde beeld en schept dezelfde condities als een donkere kamer. De hele zomer door functioneert de Oude Kerk als studio en doka. De **Rijksakademie voor Beeldende Kunsten** levert hieraan ook een bijdrage.

Verdwijning van de kleur rood

De Oude Kerk dateert uit 1306 en bevindt zich midden in het drukke en levendige Wallengebied, waarvan de krappe straatjes, vele winkeltjes en grote toeristenstromen een haast beklemmend effect geven. Hoe anders is daarentegen de sfeer in de kerk. Wanneer je daar binnenstapt, waan je je opeens in een oase van rust, ruimte en geschiedenis.

Opvallend bij binnenkomst zijn de monumentale glasvensters. In de Middeleeuwen werden deze vensters voorzien van gebrandschilderd glas, waardoor het binnenvallende licht voor veel kleur zorgde. Tijdens de Beeldenstorm in 1566 werden deze ruiten echter vernield. De Calvinisten gaven namelijk de voorkeur aan een sobere geloofsbeleving. Voor warme gevoelens was voortaan geen plaats meer. Hiermee verdween ook grotendeels de kleur rood. De nieuwe glasvensters kregen blauwe, grijze of groene tinten en hielden het interieur in een koud licht. Dit doen ze tot op de dag van vandaag. Het werk van Giorgio Andreotta Calò zal een nieuw inzicht in deze geschiedenis creëren.

Nieuw, permanent werk

In opdracht van de Oude Kerk heeft Giorgio Andreotta Calò ook een permanent werk gemaakt voor het Heilig Graf. De decoraties op de façade in deze ruimte zijn de eerste tekenen die de overgang van de gotiek naar de renaissance in Amsterdam markeren. De bijkvanger van deze kapel is een Byzantijns gebeeldhouwd baldakijn. Ooit bevond zich onder deze troonhemel een beeldengroep met de graflegging en bewening van Christus.

Giorgio Andreotta Calò wil de lichtinval van het Heilig Graf veranderen door met een spiegel het zonlicht op te vangen. Hierdoor krijgt de betekenis van deze ruimte extra aandacht. De spiegel zorgt ervoor dat nu ook het licht van de zonsopgang binnenvalt in de kapel, die op het noorden ligt. Met deze spiegeling wijzigt tevens de betekenis van het Heilig Graf. Van een ruimte voor de dood naar een plek van nieuw leven. Jaarlijks schijnt het licht gedurende een bepaalde periode precies op de plaats waar vóór de *Alteratie* de beeldengroep stond. Het werk wordt mede mogelijk gemaakt door de Italiaanse staat.

Over de kunstenaar

Giorgio Andreotta Calò behoort tot een generatie kunstenaars die het politieke en maatschappelijke heden proberen te verklaren door het verleden te analyseren. Met zijn kunst koppelt hij geschiedenissen aan specifieke locaties. Als geen ander weet hij het fysieke, symbolische en spirituele aaneen te smeden en bijzondere ervaringen te creëren. Belangrijk voor zijn ontwikkeling als kunstenaar was een verblijf aan de Rijksakademie voor Beeldende Kunsten (2009-2011). Giorgio Andreotta Calò heeft veelal internationaal geëxposeerd en zijn werk bevindt zich in meerdere collecties. Ook in Nederland, bijvoorbeeld bij het Stedelijk Museum Schiedam. Op de **Biënnale van Venetië** in 2017 verzorgde hij bovendien een monumentaal werk in het Italiaanse Paviljoen.

Programma rondom tentoonstelling

Tijdens de tentoonstelling van Giorgio Andreotta Calò vinden er meerdere activiteiten plaats. Op 21 juni is er bijvoorbeeld een symposium waar enkele experts spreken over de impact van iconoclasme en de hedendaagse of religieuze ervaring van het beeld. Ook klinkt er op vier vrijdagochtenden muziek in de kerk tijdens de concertserie Silence. Verder vormt de tentoonstelling het middelpunt van de manifestatie Pay Attention Please!. Deze manifestatie, georganiseerd door **Public Art Amsterdam** en een aantal kunstinstellingen, loopt van juni t/m september 2018. Vanuit de Oude Kerk zullen meerdere routes langs kunst in de Amsterdamse openbare ruimte voeren, waarbij het werk van Giorgio Andreotta Calò de ene keer het startpunt en dan weer het eindpunt is. De routes onderzoeken onder andere welke impact kunst in de publieke ruimte heeft. De hashtag voor actualiteiten rondom het programma is #redlightchurch.

De tentoonstelling van Giorgio Andreotta Calò is te zien van 25 mei t/m 23 september 2018

Oude Kerk

Oudekerksplein 23, Amsterdam

Openingstijden:

Maandag t/m vrijdag van 10.00 tot 18.00 uur

Zondag van 13.00 tot 17.30 uur

Giorgio Andreotta Calò - Oude Kerk

Van 25 mei tot 23 september van dit jaar wordt de Oude Kerk in de 'rosse buurt' van Amsterdam door de kunstenaar Giorgio Andreotta Calò (Venetië, 1979) gedompeld in rood licht. Door het plaatsen van rood folie en plexiglas voor de hoge glazen vensters past hij de sfeer in de kerk radicaal aan. Wie tijdens de zomermaanden de kerk binnenloopt komt in een zee van rood licht terecht. 's Avonds laat schijnt het rode licht naar buiten en voegt het zich bij het rode schijnsel van de talrijke bordelen en peeskamers rondom de kerk.

Met het rode licht brengt Calò de rooms-katholieke beeldtaal terug in het gebouw en reflecteert hij op de Beeldenstorm van 1566 en de ommekeer in religieus denken. In opdracht van de Oude Kerk creëert Calò tevens een permanent werk in het Heilig Graf. De decoraties op de façade van deze ruimte zijn de eerste elementen die de overgang van de gotiek naar de renaissance in Amsterdam markeren. Blikvanger is een Byzantijns gebeelddhouwd baldakijn. Ooit bevond zich hieronder een beeldengroep met de graflegging en beweging van Christus. Door met een spiegel het zonlicht op te vangen, wil de kunstenaar plaatselijk de lichtinval veranderen en de betekenisvolle plek activeren. Met de plaatsing van de spiegel, valt nu ook het licht van de

zonsopgang binnen in de kapel, gelegen op het noorden. Met deze spiegeling wijzigt tevens de betekenis van het Heilig Graf van een ruimte voor de dood naar een plek van nieuw leven. Jaarlijks schijnt het licht dan gedurende een bepaalde periode precies op de plaats waar vóór de Alteratie de beeldengroep stond. Het werk wordt mede mogelijk gemaakt door de Italiaanse staat.

(Nodere informatie: www.oudekerk.nl)

Giorgio Andreotta Calò zet de Oude Kerk in rood licht

De **Oude Kerk** in Amsterdam presenteert deze zomer een opvallend werk van de kunstenaar **Giorgio Andreotta Calò**. De Italiaan heeft speciaal voor het monumentale gebouw een werk ontwikkeld waarmee het interieur ingrijpend wordt veranderd. Wie de komende maanden de kerk binnenloopt, zal in een zee van rood licht terechtkomen.

Giorgio Andreotta Calò (Venetië, 1979) heeft rood folie en plexiglas voor de hoge glazen vensters van de kerk geplaatst. Hierdoor is het licht, en daarmee ook de sfeer, in het gebouw totaal anders dan gewoonlijk. De rode gloed zal bij bezoekers van de kerk een bijzondere ervaring teweegbrengen. En 's avonds zal het rode licht naar buiten schijnen en zich voegen bij het rode schijnsel van de talrijke bordelen en peeskamers rondom het historische pand. Een zomer lang zal de **Oude Kerk** meeleven met licht en donker. Het ritme en de draaiing van het zonlicht bepalen in welk rood licht de kerk staat.

De Oude Kerk als doka

Met het rode licht brengt Calò de rooms-katholieke beeldtaal terug in het gebouw. Er wordt hiermee gerefereerd aan de tijd van vóór de Beeldenstorm in 1566 en de machtsgreep van calvinisten in Amsterdam enkele jaren later. Als gevolg van deze machtsgreep, de Alteratie, gingen parochiekerken en kapellen over in handen van de protestanten en kregen zij nieuwe namen. Sindsdien staat de oudste parochiekerk van de hoofdstad, de Sint Nicolaaskerk, bekend als de Oude Kerk.

Tijdens de tentoonstelling gebruikt Giorgio Andreotta Calò het enig overgebleven katholieke glas-in-loodvenster als vertrekpunt voor een nieuw fotografisch werk. Het rode licht beschermt het nog niet ontwikkelde beeld en schept dezelfde condities als een donkere kamer. De hele zomer door functioneert de Oude Kerk als studio en doka. De **Rijksakademie voor Beeldende Kunsten** levert hieraan ook een bijdrage.

Verdwijning van de kleur rood

De Oude Kerk dateert uit 1306 en bevindt zich midden in het drukke en levendige Wallengebied, waarvan de krappe straatjes, vele winkeltjes en grote toeristenstromen een haast beklemmend effect geven. Hoe anders is daarentegen de sfeer in de kerk. Wanneer je daar binnenstapt, aan je je opeens in een oase van rust, ruimte en geschiedenis.

Opvallend bij binnenkomst zijn de monumentale glasvensters. In de Middeleeuwen werden deze vensters voorzien van gebrandschilderd glas, waardoor het binnenvallende licht voor veel kleur zorgde. Tijdens de Beeldenstorm in 1566 werden deze ruiten echter vernield. De Calvinisten gaven namelijk de voorkeur aan een sobere geloofsbeleving. Voor warme gevoelens was voortaan geen plaats meer. Hiermee verdween ook grotendeels de kleur rood. De nieuwe glasvensters kregen blauwe, grijze of groene tinten en hielden het interieur in een koud licht. Dit doen ze tot op de dag van vandaag. Het werk van Giorgio Andreotta Calò zal een nieuw inzicht in deze geschiedenis creëren.

Nieuw, permanent werk

In opdracht van de Oude Kerk heeft Giorgio Andreotta Calò ook een permanent werk gemaakt voor het Heilig Graf. De decoraties op de façade in deze ruimte zijn de eerste tekenen die de overgang van de gotiek naar de renaissance in Amsterdam markeren. De bijkvanger van deze kapel is een Byzantijns gebedshoud baldakijn. Ooit bevond zich onder deze troonhemel een beeldengroep met de graflegging en bewening van Christus.

Giorgio Andreotta Calò wil de lichtinval van het Heilig Graf veranderen door met een spiegel het zonlicht op te vangen. Hierdoor krijgt de betekenis van deze ruimte extra aandacht. De spiegel zorgt ervoor dat nu ook het licht van de zonsopgang binnenvalt in de kapel, die op het noorden ligt. Met deze spiegeling wijzigt tevens de betekenis van het Heilig Graf. Van een ruimte voor de dood naar een plek van nieuw leven. Jaarlijks schijnt het licht gedurende een bepaalde periode precies op de plaats waar vóór de Alteratie de beeldengroep stond. Het werk wordt mede mogelijk gemaakt door de Italiaanse staat.

Over de kunstenaar

Giorgio Andreotta Calò behoort tot een generatie kunstenaars die het politieke en maatschappelijke heden proberen te verklaren door het verleden te analyseren. Met zijn kunst koppelt hij geschiedenissen aan specifieke locaties. Als geen ander weet hij het fysieke, symbolische en spirituele aaneen te smeden en bijzondere ervaringen te creëren. Belangrijk voor zijn ontwikkeling als kunstenaar was een verblijf aan de Rijksakademie voor Beeldende Kunsten (2009-2011). Giorgio Andreotta Calò heeft veelal internationaal getoond en zijn werk bevindt zich in meerdere collecties. Ook in Nederland, bijvoorbeeld bij het Stedelijk Museum Schiedam. Op de **Biënnale van Venetië** in 2017 verzorgde hij bovendien een monumentaal werk in het Italiaanse Paviljoen.

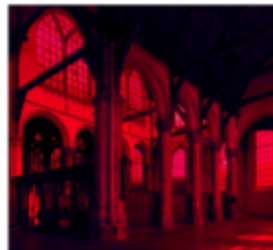
Programma rondom tentoonstelling

Tijdens de tentoonstelling van Giorgio Andreotta Calò vinden er meerdere activiteiten plaats. Op 21 juni is er bijvoorbeeld een symposium waar enkele experts spreken over de impact van iconoclasme en de hedendaagse of religieuze ervaring van het beeld. Ook klinkt er op vier vrijdagochtenden muziek in de kerk tijdens de concertserie Silence. Verder vormt de tentoonstelling het middelpunt van de manifestatie Pay Attention Please!. Deze manifestatie, georganiseerd door **Public Art Amsterdam** en een aantal kunstinstellingen, loopt van juni t/m september 2018. Vanuit de Oude Kerk zullen meerdere routes langs kunst in de Amsterdamse openbare ruimte voeren, waarbij het werk van Giorgio Andreotta Calò de ene keer het startpunt en dan weer het eindpunt is. De routes onderzoeken onder andere welke impact kunst in de publieke ruimte heeft. De hashtag voor actualiteiten rondom het programma is #redlightchurch.

De tentoonstelling van Giorgio Andreotta Calò is te zien van 25 mei t/m 23 september 2018

Oude Kerk
Oudekerksplein 23, Amsterdam

Openingstijden:
Maandag t/m vrijdag van 10.00 tot 18.00 uur
Zondag van 13.00 tot 17.30 uur

Knipoog naar de Wallen

Deze zomer baadt de Oude Kerk dag en nacht in een rood licht. De Italiaanse kunstenaar Giorgio Andreotta Calò wil daarmee zowel de geschiedenis als het naden van deze kerk benadrukken.

Kees Kruijer
AMSTERDAM

verrompend, kitsch-
rig en conceptueel. Gio-
rgio Andreotta Calò
(1979) laat het interieur
van de Oude Kerk kinde-
ren. De kunstenaar
plaatste rode folie en
plaatjes op de vensters
van de kerk, waardoor
het zonlicht rood gefil-
treerd wordt. 'Arona is het effect precies omge-
keerd. Omdat de kerk dan van binnen verlicht
wordt, schijnt het gebouw met zijn rode ramen
schijn naar de vele beelden in de buurt. Zo volgt
het rode licht de cyclus van dag en nacht.'

Calò heeft drie jaar research gedaan voordat
het het definitieve ontwerp kwam. 'Het is uit-
endeliek een simpel concept geworden, maar er
stonden veel bedenkslagen in. Voor mij was
het belangrijk om te werken met een element
dat in de structuur van de kerk zat. Dat was het
licht.'

De vensters van de Oude Kerk zijn sterk ver-
bonden met de geschiedenis van de kerk en de
verhaal wilde Calò combineren in een breder
statement. Het rood heeft overtuiging met de rode
flaggen die worden gebruikt bij het ontwerpen
van analoge foto's. In een donkere kamer (doka)
zocht het rode licht ervoor dat het lichtgevende
papier niet wordt belicht. Het voorkomt dus dat
een beeld zich vormt.

'Dat heeft een sterke relatie met het idee van
iconoclisme, het vernietigen van afbeeldingen,
dat deed uitmaakt van de geschiedenis van deze
kerk.' Het rode licht vormt po een verwijzing
naar de Beeldenstorm. In 1566 werden de mee-
ste beelden en andere decoraties uit de kerk ver-
wijderd, waarna de katholieke kerk protestants
werd.

'De ruimte is nu nogal sober, maar in het begin
was deze veel meer gedecoreerd. Maar zelfs als
je ergens iets wegneemt, hou je nog steeds een
lege plek over. Er ontbreekt iets. Ik wil dit aspect

van gemis, deze leegheid, benadrukken door
geen objecten in de ruimte te plaatsen.'

Massatoerisme

De confrontatie met het katholicisme en het
protestantisme verwijst ook naar Italië en Ne-
derland, de landen waar Calò de afgelopen jaren
voornamelijk woonde. Calò is wel in Nederland
sinds hij tien jaar geleden resident van de Kika-
akademie was. Hij is geboren en getogen in Ve-
netië.

'Het was een heel speciale omgeving om op te
groeien, maar nu is de stad echt veranderd.
Door het massatoerisme is het niet meer om daar
als gewone burger te wonen.' Het is Calò na-
tuurlijk niet onaanvaardig dat Amsterdam steeds
meer de kaart van Venetië opgaat. 'Massen re-
izen gewoon om het reizen,' vertucht hij. 'Ne-
gentig procent van de toeristen in Venetië weet
niet waar ze zijn. Ze kennen de geschiedenis van
de stad niet. Ze komen voor de stroekoppen, de
bruggen, kanalen, gondels en het San Marco-
plein.'

Natuurlijk is het rode licht ook een knipoog
naar het rode licht district, erkent hij. Maar zijn
installatie gaat veel verder. Calò loopt naar de
noordoorlijke zijde van de kerk. 'Hier zijn we

'Als je begrijpt hoe het
licht hier valt, begrijp je
ook waarom het gebouw
zo is neergezet'

begonnen met de rode folie. Dit is het deel dat
het eerst wordt belicht als de zon opkomt. Ver-
volgens gaat de zon naar het zuiden en daarna
naar het westen. Weinig andere kerken hebben
zulk grote vensters dat ze de hele dag worden
belicht door het licht. Als je begrijpt hoe het
licht in de kerk valt, begrijp je waarom het ge-
bouw exact in deze positie is neergezet.'

'We hebben de rode folie geplaatst in de vulg-
orde van de beweging van de zon. De kerk is
rood, maar eigenlijk is er nog een extra venster.
Dat is het venster van het Heilig Graf.' We gaan
een deur door en bereiken een kleine kapel. Een
gebeeldhouwd baldakijn – een soort overkap-
ping – herinnert aan een beeldengroep die hier
ocht was, met de grafzetting en beweging van
Christus.

De dood van de zon

Calò wijst op het enige venster in deze kapel.
Het stenen raamwerk maakt een vroege
schuine hoek ten opzichte van de muur. 'Daar is
een specifieke reden voor. Als de zon ondergaat
komen de laatste zonnestralen uit deze rich-
ting, want dit is het westen. Het woord occiden-
tal – westelijk – komt van het Latijnse occido,
dat 'dood betekent. Dus de dood van de zon. Dat
correspondert weer met de dood van Christus,
die hier te zien was. Zo is de architectuur ver-
bonden met een betekenis van de ruimte.'

'Ter afsluiting van Calò's tentoonstelling in de
Oude Kerk zal het venster van het Heilig Graf
een rood venster krijgen, dat voortaan perma-
nent te zien zal zijn. Het rode licht zal stralen ex-
tra op de lege plek vallen door een spiegel die
aan de overkant van de straat wordt gemon-
teerd.'

Giorgio Andreotta Calò, Vier 25/6 t/m 23/9 in
de Oude Kerk.

→ Giorgio
Andreotta Calò:
'Voor mij was het
belangrijk om te
werken met een
element dat in de
structuur van de
kerk zat. Dat was
het licht.'
FOTOS: MAARTEN
NADW

'In het begin, voor
de Beeldenstorm,
was deze ruimte veel
meer gedecoreerd'

Doka-Kerk

Typisch het idee van een overambitieuze kunstenaar: de 1.600 vierkante meters raam van de Amsterdamse Oude Kerk afplakken met rode folie. Het lukte nog ook. De kerk is nu een soort mystieke doka. Giorgio Andreotta Calò (39) is van de grote gebaren. Zijn toenmalige atelier in de Amsterdamse Rijksakademie zette hij in 2010 eens vol water, zo veel dat een ruit barstte. Hij liet zich niet van de wijs brengen. Vorig jaar liet hij in het Italiaanse Paviljoen op de Biënnale van Venetië wederom liters water aanrukken voor een spectaculaire installatie. Hij zette ook eens zogenaamd een bijna honderd jaar oude Italiaanse schouwburg in de fik, net echt, met rood licht en rookmachines.

En nu de Oude Kerk. Die ging niet in de fik, maar nu al het daglicht rood is gefilterd lijkt het binnen warmer, merkt directeur Jacqueline Grandjean op. Dat voelde ik ook. Dit rood is op te vatten als een katholiek filter, begrijp ik – de kerk is gebouwd als katholieke kerk. Na de beeldenstorm werd de kerk leeg en sober, op een paar glas-in-loodramen na. Waarom die gespaard bleven, is niet bekend.

Grandjean wijst erop dat ze toch niet helemaal intact zijn. De protestanten verwijderden in een wolkenpartij een afbeelding van God, daar kwam een neutraal doorkijkje voor in de plaats. Gedurende de tentoonstelling zal Calò nog elementen toevoegen. Van die glas-in-loodramen gaat hij een foto maken: niet door ze te fotograferen, maar door er lichtgevoelig papier tegenaan te plakken.

De kunstenaar werkt ook nog aan de ruimte waar ooit een beeldengroep het Heilig Graf verbeeldde. Die zal na de tentoonstelling permanent rood blijven, het raam wordt vervangen. En straks schijnt het licht van buiten een paar weken per jaar precies daar waar die beeldengroep stond. Tussen Pasen en Pinksteren, met hulp van een spiegel aan het huis van de achterburen van de kerk. Misschien komt er zo een 'hedendaagse bedevaart' op gang, zegt Grandjean, om te kijken naar wat er niet meer is.

**Giorgio Andreotta Calò, *Anastasis*, Oude Kerk, Amsterdam.
t/m 23/9.**

Giorgio Andreotta Calò

VAN
25
MEI 2018

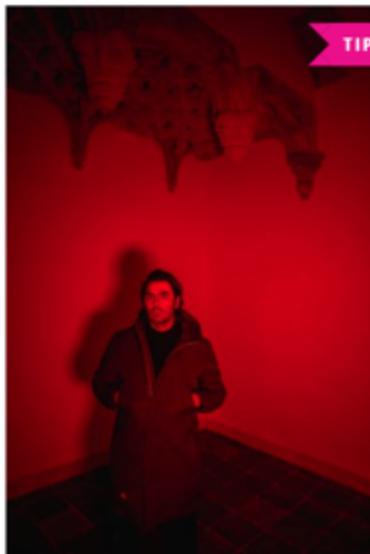
T/M
23
SEP 2018

Oude Kerk ⇨

📍 Oudekerksplein 23
Amsterdam, Nederland

📞 +31 206258284
info@oudekerk.nl

Tip van Museumtijdschrift:

Flinterdun is het helderrode plasticfolie, dat Giorgio Andreotta Calò (1979) over de ramen van de Oude Kerk heeft gespannen. Maar liefst 1800 vierkante meter folie had de Italiaanse kunstenaar nodig om deze oudste stenen kerk van Amsterdam in een betoverend rode gloed te zetten. Het levendige rood, dat onder invloed van het daglicht voortdurend anders is, benadrukt zowel de ruimtelijkheid van dit gotische gebouw als de leegte die de beeldenstorm naliet. Na Christian Boltanski, Sarah van Sonsbeeck en Tony Oursler is deze ingreep opnieuw een reden voor kunstliefhebbers om de kerk te bezoeken. Als eerste hedendaagse kunstenaar gaat Calò ook een permanent kunstwerk maken. Van Pasen tot Pinksteren zal voortaan een rode reflectie de kapel van het Heilige Graf aanlichten.

Deze zomer presenteert de Oude Kerk het nieuwste, monumentale werk van Giorgio Andreotta Calò (Venetië, 1979). Calò ontwikkelt site specifiek werk waarmee hij een ingrijpende verandering in het interieur van de kerk teweegbrengt. Wie tijdens de zomermaanden de kerk binnenloopt komt in een zee van rood licht terecht. Een niet te reproduceren ervaring. 's Avonds laat schijnt het rode licht naar buiten en voegt het zich bij het rode schijnsel van de talrijke bordelen en peeskamers rondom de kerk. Met het rode licht brengt Calò de rooms-katholieke beeldtaal terug in het gebouw en reflecteert hij op de Beeldenstorm van 1566 en de ommekeer in religieus denken. Een zomer lang leeft de kerk mee met licht en donker, binnen en buiten circuleren om elkaar heen, op het ritme van zonlicht en de omdraaiing daarvan.

Tip van de week

Giorgio Andreotta Calò

Flinterdun is het helderrode plasticfolie, dat Giorgio Andreotta Calò (1979) over de ramen van de Oude Kerk in Amsterdam heeft gespannen. Maar liefst 1800 vierkante meter folie had de Italiaanse kunstenaar nodig ...

Meer lezen

zijn kunstproject 'Anastasis' zet Giorgio Andreotta Calò de Oude Kerk in een ander licht.

Een rode kerk op de Wallen

BEELDDE KUNST • BERT HAGENAARS BEELD GERT JAN VAN ROOIJ

Als of er nog niet genoeg rood licht op de Amsterdamse Wallen schijnt, zet de Italiaanse kunstenaar Giorgio Andreotta Calò het interieur van de Oude Kerk in een rode gloed.

Vandaag opent de Oude Kerk in Amsterdam zijn deuren voor een adembenemende ervaring. De van oorsprong rooms-katholieke kerk, die sinds 2016 de status van museum heeft, is vanbinnen in rood licht gedompeld. In totaal zo'n 1800 vierkante meter folie en plexiglas bedekt de vensters, zodat het licht dat door de hoge vensters naar binnen valt, verandert in een allesomvattende, warme gloed. De pilaren, de wanden, en alles wat maar een beetje licht weerkaatst, staat in lichterlaaie. Verontrustend en verdovend tegelijk.

Was het in de Oude Kerk van vóór de Beeldenstorm een bonte bedoening, de aanval van de trotestanten op 23 augustus 1566 gaf het interieur van de Oude Kerk uiteindelijk het aanzicht zoals je dat op de verstilde schilderijen van Emanuel de Witte aantreft: leeg, kaal en koel. De beeldenstormers waren niet zachtzinnig te werk gegaan. Ruiten werden ingegooid, beelden van de apostelen van hun sokkel getrokken en altaren omvergekeerd. Een 'zuivering' van het ruwe soort.

Gefascineerd door deze tegenstelling tussen katholieken en protestanten - in het overwegend katholieke Italië een onbekend fenomeen - besloot Calò de kleur terug te brengen in deze kerk uit 1306, het oudste stenen gebouw van Amsterdam. En hoe. Als kleur van bloed en warmte, liefde en lijden, Pinksteren en de duivel, is rood een van de krachtigste kleuren van de regenboog, ook al staat het aan de rand van het kleurenspectrum.

Door die laatste eigenschap is het trouwens ook bijzonder geschikt voor de doka, de donkere kamer van de fotograaf. En fotograaf is Calò ook. Achter een kleine scheidingswand ontwikkelt hij afdrucken die hij maakt van de glas-in-loodramen van de Mariakapel, de enige plek waar nog wat van de oude afbeeldingen is overgebleven. De resultaten daarvan gebruikt hij voor de Triennale van Milaan in 2019.

opstanding

De Oude Kerk is een tentoonstellingsruimte. Exposities komen en gaan, maar een eigen col-

lectie - behalve de kerk zelf - had het museum niet. Tot dit jaar. In de Heilig Grafkapel, achter een deurtje aan de noordzijde van de kerk, bevond zich ooit een sculptuur van de kruisafneming, vergelijkbaar met die in de Heilig Grafkerk in Jeruzalem. Ook de kapel was de vanden destijds niet ontgaan. Wat rest is een betekenisloze, lege plek, overschaduw door een stenen baldakijn. Daar wil Calò nu verandering in brengen. Met de huidige bebouwing rond de kerk is een jaarlijks verschijmsel verloren gegaan: het laatste licht van de ondergaande zon schreef op de beeldengroep, en vestigde zo de aandacht op de gestorven Christus. Door het venster schijnt nu nog wit daglicht, maar dat wordt ook hier rood door een nieuw te maken glasvenster. Het is de bedoeling dat in de periode tussen Pasen en Pinksteren een spiegel - bevestigd aan een naburig pand - het laatste daglicht weerkaatst, om zo de plek waar de gestorven Christus eens lag, te belichten. Met dit blijvende kunstwerk gaat een grote wens van directeur en curator Jacqueline Grandjean in vervulling, die tot nog toe alle tentoonstellingen ook weer afgebroken zag worden.

Anastasis - Grieks voor 'opstanding' - heet het project van Giorgio Andreotta Calò. Het gaat hier niet alleen om de opstanding van de Oude Kerk tot een kleurrijke, algemene christelijke kerk, maar het is met zijn lege grafkapel ook een **Calò'se niet-gewijde maar de voor de kerk** een excuus van protestantse zijde. In plaats daarvan brengt hij het verleden naar het heden door de Beeldenstorm expliciet te benoemen. Gewaagd en wijs. Katholieken en calvinisten hebben tenslotte wel meer gemeenschappelijk dan deze pijnlijke geschiedenis. ■

Alles wat maar een beetje licht weerkaatst, staat in lichterlaaie.

Anastasis - Giorgio Andreotta Calò

OUDE KERK, OUDKERKSPELDE,
AMSTERDAM
TOT EN MET 23 SEPTEMBER 2018
>> oudkerk.nl

- adembenemende ervaring
- diepe lagen in een relatief eenvoudige concept
- een 'must' als je nog nooit de Oude Kerk hebt bezocht

Concertreeks 'Silence' in de Oude Kerk

Amsterdam * In de Oude Kerk in Amsterdam wordt een reeks ochtendconcerten gegeven op de eerste vrijdag van de maanden juni tot en met september.

De kerk op de Amsterdamse Wallen werkt voor het programma 'Silence' samen met Giorgio Andreotta Calò. Deze kunstenaar maakt een statement door middel van een eenvoudige ingreep: hij laat de kerk baden in rood gefilterd dag-

licht. Zijn nieuwe werk 'Anastasis' bestaat uit een rode sluier van licht die verwijst naar de tweeledige geschiedenis van het gebouw: het zet de warme, kleurrijke sfeer van het katholieke verleden van de Oude Kerk af tegen de visuele leegheid van na de calvinistische Beeldenstorm van 1566. Alle elementen die gedurende 'Anastasis' in de 'Silence'-concerten een rol spelen, zijn verbonden met de

kerkruimte zelf.

Het eerste concert in de zomerreeks, komende vrijdag, is zowel een concert als een openbaar geluidsonderzoek en wordt uitgevoerd door Zeno van den Broek. Hij voert momenteel in de Oude Kerk akoestische tests uit om de natuurlijke frequentie van het bouwwerk te achterhalen. De natuurlijke frequentie wordt vertaald in een liveoptreden.

De Oude Kerk.

FOTO SIMONE SETTIMO

NAAR BUITEN

Blijf je thuis? Zoek dan de hitte op die Giorgio Andreotta Calò in de Oude Kerk voor je in petto heeft. De Venetiaan weet als geen ander wat de rooms-katholieke beeldtaal en rood met elkaar verbindt. Hier ontwikkelt hij een *site*-specifiek werk door rode folie en plexiglas voor de hoge glazen vensters te plaatsen. Je zal de radicaal veranderde sfeer in de kerk niet snel vergeten. En's avonds laat schijnt het rode licht naar buiten, dat zich bij het rode schijnsel van de talrijke bordelen en peeskamers rondom de kerk voegt. Van een hete zomer is Amsterdam in ieder geval voorzien. t/m 23 september.

Uitkijkpost De Wallen (127): Fröbelwerk en kerkbordeel

Opwinding op diverse fronten. Op straat. Maar ook binnen de muren van de Oude Kerk.

Het afgelopen weekend was het warm en druk op de Wallen. Op Twitter werd door buurtbewoners behoorlijk geklaagd over het 'zuiptoerisme', zoals het werd omschreven. Grote aantallen stag- en henparty's zwermde uit over de Wallen. Het zijn vooral jongeren die lollig doen, althans dat denken ze zelf, die schreeuwen en die zuipen. Het leek wel of ze allemaal tegelijk naar de Wallen waren gekomen om zich hier massaal uit te leven. Zelfs Mark van der Beer, nooit te beroerd om alles wat het hoerendom betreft te verdedigen, klaagde. Uit zijn opmerkingen op Twitter maakte ik op dat ook de dames achter de ramen last hadden van dat dronkenmansgedoe: de klanten lieten het allerwegen afweten. Ik geloof dat het de eerste keer was dat ik het met de man die zich op Twitter verschuilt achter een anoniem masker, eens was. Behalve praatjes en plaatjes kwam er ook een filmpje voorbij van een wel zeer luidruchtige boot. Veel drank en pret ongetwijfeld voor de gasten in het bootje, wat minder natuurlijk voor de omwonenden. Daar zegt u zoiets, omwonenden. Jawel er wonen hier een paar duizend mensen die niks met de

seksbusiness en alles wat er omheen hangt te maken hebben. De gemeente denkt nog altijd dat ze enigszins rust in de buurt kunnen brengen met allerlei fröbelwerk. Het laatste "wilde" idee uit de ambtelijke koker is een campagne waarbij er op een aantal ramen en deuren portretten worden vertoond van de mensen die hier wonen met daarbij de kreet "We live here!" Nou, daar zullen die dronken lawaaipagegaaien van schrikken. Ongetwijfeld houden ze zich dan koest. **Beeldenstorm** Op een ander front heerste – en heerst nog steeds – de nodige opwinding. Jacqueline Grandjean, de directeur van de stichting de Oude Kerk die de tentoonstellingen in dit oudste gebouw van Amsterdam verzorgt, is er opnieuw in geslaagd een groot deel van de buurt tegen de haren in de strijken. De Oude Kerk is namelijk sinds dit weekend omgebouwd tot het grootste borddeel van de Wallen. Alle ramen zijn met rood folie afgeplakt en alles en iedereen in de kerk is nu rood. Natuurlijk worden er ook dit keer weer een hoop dikke woorden aan gewijd. Over het vervreemdend effect en de sterk symbolische waarde van de kleur rood in

de kunstgeschiedenis bijvoorbeeld. 'Het werk refereert aan de afwezigheid van beeld en is een directe verwijzing naar de Beeldenstorm van 1566 die hier plaatsvond.' Het is maar dat u het weet. Vanuit de gemeente die er kerkt – jawel, het is een kerk met een gemeente – en die eerst maandenlang tegen grote zwarte dozen heeft moeten aankijken is er opnieuw protest. Eén kerkganger verwoorde het als volgt: 'Ik zal het je maar vertellen: het heeft mij, kerkganger, nu de kerk uitgejaagd. Ik kan het niet meer opbrengen om in deze shit een kerkelijk bestaan te vieren. Met mij zijn anderen. Jacqueliën Grandjean pest de kerkleden letterlijk hun kerk uit. De mensen die blijven, zeggen "We laten ons niet door mevrouw Grandjean wegpesten, want dan heeft ze gewonnen". Ze maakt een boel kapot en heeft geen greintje respect voor de oudste "bewoners" van dit monument: de kerkgangers.' Ach ja, op de Wallen vervel je je nooit. Willem Oosterbeek, Wallenbewoner, doet in vijfhonderd woorden regelmatig verslag van het dagelijks leven vanuit de beroemdste buurt van Nederland.

G.A. CALO

OUDE KERK (OLD CHURCH)

OUDEKERKSPLEIN 23

+31 20 625 8284

OUDEKERK.NL

TILL 23 SEP

This summer, the Old Church presents the newest, monumental work by Giorgio Andreotta Calo (Venice, 1979). This artist develops his work specifically for this site and produces a drastic change to the interior of the church. By placing red foil and perspex in front of the high windows, he adjusts the light and atmosphere inside. While entering the church during the summer months, you will end up in a red sea of light. A unique experience! In the evening, the light shines outwards and merges with the glow of numerous pleasure houses around. The church will amend to day and night; inside and outside go around each other, at the rhythm of the sun.

Katholiek rood transformeert calvinistische Oude Kerk

KUNST IN DE KERK De Italiaanse kunstenaar **Giorgio Andreotta Calò** veranderde de Oude Kerk in Amsterdam in een zee van rood licht.
'Dat rood zorgt ervoor dat je elke keer weer anders naar de kerk kijkt.'

De bezoeker die achtereenvolgens een kaartje koopt en vervolgens de Oude Kerk van Amsterdam binnenwandelt, kan nog wel eens voor een schok komen te staan. Dit oudste, bestaande gebouw van Amsterdam (gehoort tot 1306) baadt sinds kort in overvloedig rood licht dat het hele interieur op zijn kop zet. "Dat rood is namelijk onder andere een knipsoeg naar de Wallen, de buurt waar de Oude Kerk te vinden is", zegt Giorgio Andreotta Calò. De Italiaanse kunstenaar beplakt het onderste deel van de ramen van de Oude Kerk met rood folie. Het bovenste deel dekkt hij aan de binnenkant af met rood plexiglas. Zo veranderde de kerk ruimte in één grote, donkere kamer. Er komt alleen nog maar rood licht het gebouw in.

"Tood is de kleur die in de fotografie wordt gebruikt om fotografisch materiaal te beschermen dat wel al sluitend aanwezig is, maar nog niet is ontwikkeld. Zo wil ik niet behulp van de licht de geschiedenis van deze kerk zichtbaar maken voor de bezoeker."

Het goed van de kroonluchters blijft anders, de grafzerken in de Oude Kerk krijgen iets bloediger. Een drastische ingreep voor een gebouw dat weliswaar niet meer exclusief als kerk in gebruik is, maar voor veel Amsterdammers iets sacraals blijft hebben. Toch heeft Oude Kerk-directrice Jacqueline Grandjean geen klachten ontvangen over de rode transformatie van het gebouw. Zelfs de bezoekers van de viering op zondag hebben zich aangepast. "Volgens de dominee gaat het prima. Sommige gelovigen hebben wel een lichtje gevraagd om de liturgische teksten goed te kunnen lezen, maar daar was op gerekend."

Beeldenstorm

Zelfs de kunstenaar Calò dat hij veel eerbied heeft voor het gebouw. Hij kent de geschiedenis goed. Het hier tijdens de Beeldenstorm in augustus 1566, maar ook in de jaren daarna tijdens de periode van de zogeheten Alwetatie, alle katholieke beelden en symbolen zijn weggehaald. Soms op grove wijze. Zijn kunstwerk heet *Anastasis*, Grieks voor 'verrijzenis'. Maar, vult Calò aan, "het betekent ook vertek, verdringing en ondergang. En dan is de zin van vernietiging." Een directe verwijzing naar diezelfde Beeldenstorm. "De bezoeker moet in deze kerk een grote leegte ervaren. Door het plaatsen van een rood filter heb ik ervoor gezorgd dat je de kerkruimte anders waarneemt, alsof dat wat hier ooit was aan beelden en an-

aanwezig is."

Met liefde laat hij zien welke gaag het licht – nu voor een deel zijn licht – elke dag rondom de Oude Kerk maakt. Hij wijst op een enorm raam. "Kijk, daar komt het licht 's ochtrends uit het oosten binnen. Je ziet het nu: het licht is oranje, als van een sinaasappel. De hele dag zorgt het licht voor een dramatische lading van de ruimte. Naarmate het zonlicht van intensiteit verandert, wordt de situatie weer anders. Als de zon ondergaat, is de hele kerk rood. Je moet dit kunstwerk een aantal keren zien. Het is nooit hetzelfde. Het licht zorgt er voor dat je elke keer weer anders naar de kerk kijkt."

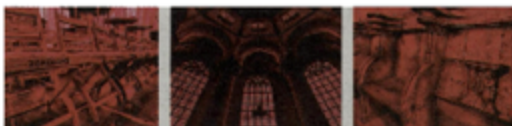
Calò leeft tussen twee landen: Italië en Nederland. Ook als het om geloof gaat. "Voor Italianen ben ik misschien een ketter, terwijl ze hier soms denken dat ik een overvloedig katholiek ben." Hij heeft zijn atelier in Venetië, maar kent Nederland goed en heeft nu dit grote project in Amsterdam, de stiefmoeder van Venetië. In die zin is *Anastasis* ook een persoonlijk project, het brengt de twee landen die veel voor hem betekenen in een ruimte bij elkaar. Het ligt voor de hand te veronderstellen dat hij zoets als katholieke warmte naar samenbrengen met de strakke, calvinistische lijnen van onze kerkinterieurs. "Het glas dat in Italië wordt gebruikt is anders dan het in protestantse kerken wordt gebruikt. Dat zorgt ervoor dat de lichtinval in de kerken in het zuiden juist warmer en in het noorden juist helderder en transparanter overkomt. Op zich wel logisch: voor protestanten gaat het erom dat het woord van God goed zichtbaar is."

Relikwie

De tocht eindigt bij de Heilige Grafkapel, die niet toegankelijk is en waarvan de ramen nog niet door de kunstenaar zijn 'behandeld'. De bedoeling is dat de kapel dichtblijft tot en met 23 september en dan als enige ruimte blijvend roodgeloofde ramen krijgt. Een relikwie dat, tot in lengte van dagen betrouwt aan een kerk die ooit, in 2018, een zomer lang rood was.

Bezoekers aan *Anastasis* zeggen ondertussen dat ze moeite hebben om, als ze de 'rode' kerk eenmaal verlaten, weer aan het licht buiten te wennen. Calò: "Sommige mensen zien de dingen dan groen. Anderen zien overal in de stad het rood terug. Het mooiste vind ik de kerk nu eigenlijk 's nachts. Dan komt, tenminste als er licht brandt, het rood van binnen en gaat vervolgens de kerk uit, de stad in."

Anastasis van Giorgio Andreotta Calò tot en met 23 september, Oude Kerk, Amsterdam

Schaduw laat ons nadenken

Ik krijg het nogal eens voor de voeten geworpen. Op straten en pleinen of in de beslotenheid van een restaurant of café.

Van volslagen onbekenden, flantropen of gewoon vrienden. Dat ik graag over dingen schrijf die weg zijn, of in verval. "Nieuwe dingen of zoiets als 'de toekomst' boeien jou niet", kreeg ik laatst te horen van iemand die over het algemeen de zaken goed op een rijtje heeft.

Misschien hebben die mensen wel gelijk. Je zal mij niet zien stilstaan bij een stationsgebied in ontwikkeling of horen filosoferen over het 'nieuwe wonen'. Geef mij het oude wonen maar. Je zou het een afwijking kunnen noemen. Overal zie ik het afval dat de geschiedenis heeft achter gelaten. En dan heb je nog alles dat onder de grond is en in lagen klaar ligt om ontdekt te worden. Tegels lichten en de tijd bevrijden, daar gaat het mij om.

Afgelopen week stapte ik met een paar collega's in een boot voor een rondvaart door Amersfoort. Die boot heette 'Kardinaal de Jong'. U weet wel, die oud-aartsbisschop van Utrecht die onlangs nog een Yad Vashem-onderscheiding misliep, maar dus wel een eigen boot blijkt te hebben. De Jong was in Amersfoort onder meer rector van een zusterklooster en overleed hier in 1955. Nu duikt hij weer op als sloep.

We voeren door een stad die ik niet goed kende. De gids was welbespraakt en strooide rijkelijk met jaartallen, houvast van elke rondleider. Naarmate de boot zich door het kroos een weg baande, verdween het moderne Amersfoort achter ons en stuitte we op een stad die er ooit was, maar nooit helemaal verdween. Dat Amersfoort bleek nog behoorlijk katholiek te zijn geweest, maar dat kan ook aan mijn selectieve belangstelling liggen.

Het klooster van de Zusters van Onze Lieve Vrouw van Amersfoort bleek er gelukkig nog te staan en er woonden zelfs nog religieuzen. Zo'n zeventig. Ooit waren het er honderdvijftig, volgens de gids. En dan ga je toch rekenen. Nogal wat katholieke gebouwen waren verdwenen of hadden een andere functie gekregen. Toch zag ik ze nog steeds staan in hun oorspronkelijke staat. Ik hoorde de geluiden

van het koorgebed in verdwenen kloosters en het vroom geprevel in tot nutsinstellingen getransformeerde kerkgebouwen. Ik zag een Mariabeeld drijven, nog jong en ongeschonden, maar tot wonderen bereid. Zo ontstond naarmate onze tocht duurde een schaduwstad. Hij is er ooit geweest en verschijnt zo af en toe weer, als je er maar genoeg licht op zet. Je leert de huidige stad er beter door begrijpen.

Laatst was ik in de Oude Kerk van Amsterdam. Die is door de Italiaanse kunstenaar Giorgio Andreotta Calò tijdelijk veranderd in een zee van rood licht. Hij beplakte de ramen van deze mooiste Amsterdamse kerk met rood folie en plexiglas van dezelfde kleur. Zo komt er alleen maar rood licht de ruimte binnen. De kunstenaar legde me uit dat het zonlicht ervoor zorgt dat de kerk op elk moment van de dag er anders uitzag, dus ook 'anders rood'. Volgens Calò zorgde het rode licht er ook voor dat de katholieke beelden en symbolen, die ooit tijdens de Beeldenstorm en de jaren daarna waren weggehaald, weer zichtbaar werden. Nooit helemaal verdwenen dus en nog altijd sluimerend aanwezig. De schaduwkerk is nooit ver weg.

Zo hebben we allemaal ook schaduwlevens. We zijn als Nederland afwezig op het wereldkampioenschap voetbal in Rusland, maar spelen op televisie en in ons hoofd vorige edities waar we wel bij waren, tot in den treure na. Dan zit ik weer in de huiskamer bij de familie Toenbreker in Zandvoort en zie Rob Rensenbrink in de finale van 1978 tegen de paal schieten. En weer voel ik dat in mijn maag. Tegelijkertijd hou je het voetbal en de voetballers van nu tegen het licht. Schaduwen laten je ook nadenken.

Ik liep op een kerkhof. Mijn vader was tien jaar dood en mocht niet vergeten worden. Maar dat kan ook niet: hij loopt voortdurend achter me aan en soms zelfs in de weg. Het liefst had ik een gigantische rode lamp op dat kerkhof laten schijnen die ervoor zorgde dat degenen die sluimerend aanwezig waren weer zichtbaar werden. Een schaduwkerkhof van levenden.

Je kijkt de overledene recht in de ogen en begrijpt plots iets meer van wie je zelf nu bent.

Mijn vader, tien jaar dood, loopt voortdurend achter me aan en soms zelfs in de weg

STIJN FENS

De Oude Kerk kleurt helrood en uiteraard is er weer gesputter

door KASPER JANSEN

Wie deze zomer in Amsterdam de Oude Kerk bezoekt, denkt binnen te treden in de hel van Dante: de Apocalyps is begonnen, het einde der tijden is nabij. De enorme, bijna lege ruimte van de kerk baadt in rood licht. Alle ramen, 1800 vierkante meter bij elkaar, zijn dankzij plexiglas en folie vuurrood. Het is alsof buiten heel Amsterdam in brand staat. Binnen lijkt er, net als op 23 augustus 1566, een beeldenstorm te zijn geweest. Op de stoelen voor de kerkgangers na, is de kerk totaal ontruimd. Zelfs het in 2005 geplaatste beeld van Sweelinck, tussen 1577 en 1621 de internationaal beroemde organist van de Oude Kerk en hier ook begraven, is verdwenen. De rode ruimte is dreigend en schrikwekkend, juist ook door de totale stilte.

Anastasis – herrijzenis – heet dit kunstwerk van de Italiaan Giorgio Calò, want de Oude Kerk is ook een expositieruimte, met Jacqueline Grandjean als directeur. Met het kardinaalrood transformeert Calò de anders zo heldere protestantse kerk weer in de mystieke katholieke ruimte, zoals die voor de 'Alteratie', de omwenteling, van 1578 was. In interviews zegt hij dat het rood ook het rood is van de Wallen, de rosse buurt rond de Oude Kerk.

Dominee Jessa van der Vaart: "Er zijn mensen in de gemeente die ongelukkig zijn over deze transformatie, omdat zij de lichtinval als een van de mooiste kenmerken van de Oude Kerk ervaren. Een enkeling komt om die reden niet meer naar de diensten. Dat heeft dus niet zo veel te maken met de suggestie dat het Red Light District de Oude Kerk binnendringt, maar met hun gevoel dat de kerk iets wordt aangedaan. Anderen gaan er wat lachender mee om, omdat we

inmiddels ook wel wat gewend zijn wat betreft de tentoonstellingen in de Oude Kerk. En die gaan ook altijd weer voorbij."

De luidruchtigste klachten komen van Walther Schoonenberg, architectuurhistoricus en een van de Vrienden van de Amsterdamse Binnenstad. Hij twittert over een schandaal: de Oude Kerk, het belangrijkste monument van onze stad, uitgelicht als een ordinaire discotheek of hoerentent. "Wie stopt nu eens mevrouw Grandjean, het knutselke directieurtje, dat ons onze lieve mooie Oude Kerk met dit 'kunstwerk' maandenlang afneemt, want welke Amsterdammer, en trouwens ook toerist, zit hier nu op te wachten?" Schoonenberg wil 'een harde protestactie': de kerk bestormen en een nieuwe beeldenstorm ontketen. Immers, als dit kunst is, dan heeft de nieuwe keizer geen kleren aan. Wie doet mee?"

Het is, vooral door de agressieve toon van Schoonenberg, een soort 'erfgoedpopulisme', dat tegenspraak van twitteraars oproept. Peter Heisterkamp: "Kunst is ook verwonderen, verbazen, ergeren, maar geef het ook een kans om over na te denken, te aanvaarden in de wetenschap dat het tijdelijk is." F.C. Kok: "Mooi project, de tentoonstellingen in de Oude Kerk zijn de enige reden dat ik nog wel eens naar de Wallen ga. Rust daar om even bij te komen van de toeristengekte."

Kunst in de openbare ruimte roept vrijwel altijd discussie op en zeker als je die organiseert om daarvoor draagvlak te creëren. Drie tv-documentaires waren er pas nog nodig voor het registreren van de overloze deliberalisaties over de elf fontein in de elf Friese steden – een project in het kader van 'Leeuwarden culturele hoofdstad van Europa'. De stugge Friezen waren niet van plan buitenlandse kunstenaars hun stadjes te laten opsieren. Het verzet leverde een mobiele 'pijpmfontein'

op met 230 gestileerde spuitende penissen – bizar, maar van Fryske makelij.

Van sommige onmin kan ik wel iets navoelen. Zelfs erger ik me aan de niets voorstellende constructies, megawaslampen met schroot, van Auke de Vries, zoals boven de vijver bij het Rotterdamse Architectuur Instituut. Of aan zinloze kunst langs de snelweg, die het niet kan opnemen tegen het formaat van de omgeving. Of aan een polyester beeld van Joep van Lieshout langs de A27 bij de afslag Breda. Het is een dronken man, die daar sinds 2004 volkomen lazarus ligt met een trechter in de mond. De gemeente Breda gaf de opdracht.

"Wat het precies voorstelt, mag het publiek zelf uitmaken," zei Van Lieshout. Welke stad zou zich willen profileren met zulke liederlijkheid? Breda dus. Openbare kunst, zeker als die nonfiguratief of conceptueel is, heeft het vaak ook moeilijk door gebrekkige voorlichting. Die is dikwijls warrig, met jargon en moeilijke woorden. Zo heet het project van Calò in de Oude Kerk een 'immersieve installatie'. In het rode duister is de rode krant met uitleg onleesbaar. *Art Zuid*, de zomerse beelden tentoonstelling langs de Amsterdamse Apollolaan en Minervalaan, kan er ook wat van.

Kranten helpen ook niet altijd. *The garden which is the nearest to God*, een door Schoonenberg ook fel bestreden kunstproject van Tatuaro Atzu in 2015 bovenop de

Oude Kerk, werd geprezen vanwege het mooie uitzicht op de Amsterdamse binnenstad. In feite was het via steigers klimmen naar het witte plateau op de Oude Kerk het bestijgen van een Bijbelse jakobs ladder. Het was een tocht naar de hemel, zoals men die deze zomer ook kan ondernemen in en op de Alkmaarse Laurenskerk. De Oudekerkstoren en de kleine vieringstoren op de kruising van schip en dwarschip staken boven het plateau uit. Men stond als het ware op de bodem van de hemel. Jacqueline

Grandjean kwam in *Het Parool* aan met een niet ter zake doende paradox: 'Atzu laat mensen nadenken over de waarde van monumenten door ze tijdelijk te onttrekken aan de publieke ruimte en ze privaat te maken'.

Tijdens een zondagse kerkdienst in de Oude Kerk verspreiden de koperen luchters genoeg licht voor het lezen van de liturgie. Protestantisme en katholicisme komen in de Oude Kerk al jaren samen. Wat dat betreft is het katholieke kunstwerk van Calò zowel overbodig als juist

erg op zijn plaats. De rode kerken maken het oecumenische gevoel alleen maar intenser. De dienst met dominee Jan-Jaap Stegeman begint rond de preekstoel met Kyrie & Gloria en eindigt in het koor met een 'Dienst van de tafel', het Heilig Avondmaal, dat erg lijkt op de rooms-katholieke eucharistieviering. Hier bestaan licham en bloed van Christus uit creamcrackers en bisschopswijn.

Anastasis: t/m 23/9, Oude Kerk Amsterdam, 10-18 uur; zondag 13-17.30 uur

Drie mannen bekijken de grafsteen van Saskia van Uylenburgh.

FOTO HUIJZERMAN